

Nr 401.

Av herrar **Herlitz** och **Ewerlöf**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.*

Propositionen nr 107 med förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. innehåller ett sex sidor kort anförande av departementschefen samt ett sjuttiofem sidor tabeller över de föreslagna inplaceringarna av tjänsterna. Dessutom förekommer en fem rader kort »överenskommelse» mellan tjänsteförteckningskommittén och de tre förhandlande tjänstemannaorganisationerna. Departementschefens anförande innehåller huvudsakligast en redogörelse för förhandlingarnas uppläggning jämte hänvisningen till överenskommelsen.

Man fäster sig först vid att departementschefens anförande icke innehåller något direkt ställningstagande till de föreslagna löneinplaceringarna utöver hänvisningen till förhandlingsresultatet. De överväganden, som föranlett departementschefen att råda Konungen att vid proposition till riksdagen föreslå de eller de inplaceringarna, lysa helt med sin frånvaro.

Det allra mest anmärkningsvärda är emellertid att inga yttranden från vederbörande verk eller andra lönesakkunniga institutioner inhämtats och fogats till propositionen. Detta strider mot långvarig praxis och rimmar dåligt med paragraf 10 regeringsformen, där det stadgas att »innan ärendena hos Konungen i statsrådet föredragas skola de, genom nödiga upplysningars inhämtande från vederbörande ämbetsverk, av den föredragande beredas».

Vi vända oss icke mot att lönesättningen för statstjänstemännen göres till föremål för förhandlingar mellan staten och vederbörande tjänstemannaorganisationer och finna givetvis avsevärda fördelar förknippade med detta förfaringssätt, som sedan åtskilliga år praktiserats och allt mer utvecklats. Vi förstå också att kontakt på olika sätt mellan tjänsteförteckningskommittén och vederbörande verk ej kan ha undgåts under förhandlingarnas gång.

Likväl kan det inte åberopas några skäl som motivera att föredraganden gjort avsteg från grundlagens klara bud och gammal god sedvänja. Ett förhandlingsförfarande är mycket väl förenligt med hittillsvarande praxis rörande propositionernas avfattning och onödiggör ingalunda vare sig en vägledande motivering av föredragande statsrådet eller yttranden från vederbörande verk.

Riksdagen får ingen reell möjlighet att ingå i sakprövning utan att ha ett i vanlig ordning redovisat material av yttranden och särmeningar såsom underlag. Såsom nu inträffar vid behandlingen av förevarande proposition

saknar riksdagen varje kännedom om parternas ursprungliga önskemål och synpunkter, och därigenom att statskontoret och lönenämndernas yttranden ej inhämtats föreligga inte heller några utlåtanden om de föreslagna löneinplaceringarnas allmänna överensslämmelse med hittillsvarande statliga löneprinciper. Riksdagen svävar även i okunnighet om huruvida vederbörande verk finner den gjorda differentieringen av tjänsterna på löneskalan motsvara verkets behov och intressen. Skall riksdagen för framtiden kunna ingå i någon sakprövning av lönepropositioner eller skall den över huvud taget kunna bilda sig någon uppfattning om lönesystemets utveckling är det en oundgänglig fordran att lönepropositionerna bli fylligare belysta än som denna gång är fallet. Annars blir riksdagens beslutanderätt på dessa viktiga områden en ren fiktion.

Det ges så mycket starkare skäl att hävda dessa synpunkter som det nu praktiserade förfarandet att träffa uppgörelser med organisationerna kan ställa den enskilde befattningshavaren i en sämre ställning än förut. Han kan komma i fullständigt beroende av den mening, som organisationens ombud tillägna sig rörande hans tjänst och dess rätta avlönande. Även om tjänstemannapartens ombud förvisso besjålas av den bästa strävan att skipa rättvisa mellan befattningshavarna inbördes, är det dock inte gärna tänkbart att de kunna ha en sådan på egen erfarenhet grundad kännedom om tjänstens art, som kan jämföras med verkets egen eller tillerkännas vitsord framför verkets uppfattning. Om verkets yttrande inhämtas erbjuder detta en behöblig garanti för att den enskilde tjänsteinnehavarens krav på rättvisa tillgodoses.

Under erinran om att statsutskottet eller dess vederbörliga avdelning trots att propositionen sent framlagts har möjlighet att komplettera propositionen i den av oss önskade riktningen antingen genom att med åberopande av § 46 riksdagsordningen infordra verkens snabbyttranden eller genom att inbjuda verkschefer att muntligen inför utskottet framlägga sin synpunkter utan att slutbehandlingen av propositionen under vårsessionen därför behöver äventyras hemställa vi,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 107 angående lönegradsplacering av vissa tjänster måtte uttala att även lönepropositioner, byggda på resultaten av förhandlingar mellan staten och organisationer för statens befattningshavare, böra ha varit föremål för yttranden från vederbörande verk och andra sakkunniga instanser och innefatta motiverat ståndpunktstagande från departementschefens sida till vägledning för riksdagen vid dess handläggning av lönefrågorna.

Stockholm den 2 april 1952.

Nils Herlitz.

K. G. Ewerlöf.